

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o přispění družstev k překonání krize

Úvod

1. zdůrazňuje, že družstva a další podniky sociální ekonomiky, které spojují ziskovost a solidaritu, hrají zejména v období krize významnou úlohu v evropském hospodářství tím, že vytváří kvalitní pracovní místa, posilují sociální, hospodářskou a územní soudržnost a vytváří sociální kapitál; dále uznává, že pro podniky sociální ekonomiky by měl platit jasnější a jednotnější legislativní rámec, jež náležitě zohlední širokou rozmanitost institucí sociální ekonomiky a jejich specifické rysy;
2. připomíná, že v EU roste význam družstev, do nichž spadá přibližně 160 tisíc družstevních podniků, které vlastní 123 milionů členů a jež poskytují pracovní místa pro 5,4 milionu osob – včetně přibližně 50 tisíc družstevních podniků v průmyslu a službách zaměstnávajících 1,4 miliony osob –, a že družstva přispívají průměrně zhruba 5 % k HDP jednotlivých členských států; konstatuje, že v uplynulých několika letech vedla restrukturalizace podniků, které se nacházely v krizi nebo neměly nástupce, k založení několika stovek družstevních podniků v oblasti průmyslu a služeb a přinesla záchranu a rozvoj místní hospodářské činnosti a pracovních míst; konstatuje, že družstevní uskupení v oblasti průmyslu a služeb mají klíčový vliv na regionální rozvoj v některých oblastech EU s nejrozvinutějším průmyslem; bere na vědomí, že „sociální“ družstva, která se zaměřují na integraci pracovníků, poskytují pracovní místa v oblasti průmyslu a služeb více než 30 tisícům zdravotně postižených a znevýhodněných osob; zdůrazňuje, že družstva se stala vzorem pro samostatně výdělečně činné osoby a svobodná povolání a že tento model se značně rozšířil v nových odvětvích, jako jsou sociální služby a zdravotní péče, digitální služby, služby na podporu podnikání a služby obecného zájmu, které dříve poskytoval veřejný sektor (např. environmentální služby a správa přírodních oblastí, vzdělávání a kultura a výroba energie z obnovitelných zdrojů); konstatuje, že družstva proto mají z hlediska hospodářského a sociálního udržitelného rozvoje a zaměstnanosti velmi důležitou úlohu, jsou navíc výchozím bodem pro sociální inovaci, která je jedním z velmi důležitých témat strategie EU 2020 i programu Horizont 2020, a napomáhají k dosažení cíle udržitelného hospodářského a sociálního rozvoje regionálních a místních společenství;
3. znovu opakuje, že model družstevního podnikání přispívá ke skutečné hospodářské pluralitě, je důležitou součástí „sociálně tržního hospodářství“ a je plně v souladu s hodnotami Smlouvy o EU a cíli strategie Evropa 2020;
4. poukazuje na to, že se v období krize družstva ukázala jako odolnější v porovnání s řadou konvenčních podniků, a to jak z hlediska zaměstnanosti, tak i počtu uzavřených podniků; konstatuje, že navzdory krizi byla zřízena mnohá družstva v nových a inovativních odvětvích a že tuto odolnost dokládá značné množství důkazů, zejména co se týče družstevních bank a družstev v oblasti průmyslu a služeb (zaměstnanecká a sociální družstva a družstva tvořená malými a středními podniky); zdůrazňuje, že rozvoj družstev ukázal, že družstva coby model jsou schopna reagovat na nové potřeby a podporovat vytváření nových pracovních míst lépe než ostatní modely, a to díky své mimořádné schopnosti rychle se přizpůsobit změnám a pokračovat v podnikatelské činnosti, i když je ohrožená, a nadále tak plnit své poslání; zdůrazňuje dále strategickou úlohu družstev, jež jsou tvořena malými a středními podniky, které mohou vyřešit společné problémy a rozvíjet úspory z rozsahu; kromě toho připomíná rostoucí význam „komunitních družstev“, do nichž mohou být přímo zapojeni občané zejména z odlehklých a znevýhodněných oblastí s cílem zajistit různé potřeby, jako jsou zdravotnické a sociální služby, služby v oblasti školství, obchodní služby, komunikace atd.;
5. domnívá se, že družstva mohou v době recese efektivně podporovat podnikání na mikroekonomické úrovni, neboť umožňují vlastníkům malých podniků, což jsou často skupiny občanů, převzít odpovědnost za podnikatelskou činnost; v tomto ohledu podporuje rozvoj družstev v oblasti

sociálních služeb a péče s cílem zvýšit účast ohrožených skupin na společenském životě;

6. zastává názor, že díky své decentralizované povaze družstevní model přispívá významným způsobem k provádění priorit, které jsou stanoveny do roku 2020 ve směrnici o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (2009/28/ES), a k přechodu od fosilní/jaderné energie na energii z obnovitelných zdrojů; v této souvislosti poukazuje na skutečnost, že občané založili více než 1 000 družstev pro obnovitelnou energii; domnívá se, že družstva činná v oblasti obnovitelných zdrojů umožňují občanům stát se členy družstevní společnosti v rámci místních projektů a podporují investice do projektů spojených s obnovitelnými zdroji energie, což postupně zlepšuje společenské přijetí nových zařízení vyrábějících elektřinu z obnovitelných zdrojů; domnívá se dále, že účast občanů na výrobě energie může vést k tomu, že si lépe uvědomují důležitost udržitelné a účinné spotřeby energie a získávají větší kontrolu nad jejími cenami; žádá Komisi, aby věnovala zvláštní pozornost roli, kterou mohou hrát energetická družstva při zvyšování používání obnovitelných zdrojů energie a zlepšování energetické účinnosti;
7. zastává názor, že tato větší odolnost z velké části vychází z družstevního modelu řízení, který je založen na společném vlastnictví, demokratické hospodářské účasti a kontrole, organizaci a řízení ze strany členů družstev a na jejich závazcích vůči místním společenstvím; zdůrazňuje, že odolnost družstev vychází rovněž z charakteristického způsobu akumulace kapitálu, jenž je méně závislý na vývoji finančních trhů a souvisí s převáděním přebytků do rezervních fondů, z nichž alespoň část je nedělitelná (zejména ve formě aktiv, které obecně posilují družstevní hnutí, a po zaplacení nevyrovnaných dluhů v případech likvidace) a s plněním cílů podniku, přičemž to svědčí o jejich vyvážených sociálních a hospodářských cílech a o úsilí zdokonalit provoz a činnost; domnívá se, že tento model družstvům pomáhá udržovat dlouhodobý přístup po několik generací a zakotvení v místním hospodářství, což přispívá k místnímu udržitelnému rozvoji a zajišťuje, že se nepřemístí, přestože jejich činnost získá mezinárodní rozměr;
8. připomíná, že družstevní podniky jsou schopny účinně uspokojovat současné a nové potřeby, a to v oblastech, jako je správa kulturních zdrojů a kreativita a ekologická udržitelnost nových životních stylů a způsobů spotřeby; zdůrazňuje, že družstva rovněž rozvíjejí takové hodnoty, jako je ochrana zákonnosti – jedním příkladem je Itálie, kde jsou družstva pověřena správou majetku zabaveného mafii;
9. domnívá se, že družstva by měla být plně zapojena do plnění cílů, které sleduje průmyslová politika EU, a do provádění opatření přijatých EU, a to i s ohledem na jejich zásadní příspěvek k restrukturalizaci průmyslu, což je klíčová oblast nové průmyslové politiky EU;
10. konstatuje také, že na základě spolupráce mohou družstva využívat úspory z rozsahu, předávat si zkušenosti a osvědčené postupy a v případě potřeby sdílet nebo přesouvat lidské a finanční zdroje; tvrdí, že tato přirozená flexibilita družstvům umožňuje fungovat i v nejobtížnější době;
11. připomíná, že v mnoha členských státech se můžeme setkat s četnými osvědčenými postupy, které prokazují vynikající výsledky, kterých dosáhly družstevní podniky, co se týče růstu, zaměstnanosti, míry přežití a zakládání nových podniků, jako je např. „systém jednotných plateb („pago único“) ve Španělsku a Marcorův zákon v Itálii, jež přispívají k financování nákladů na zřizování nových družstev prostřednictvím dávek v nezaměstnanosti, „zaměstnanecká a podnikatelská družstva“ založená ve Francii, Švédsku a Belgii; poukazuje dále na to, že jednotlivá družstva mohou dobrovolně vytvořit velké podnikatelské skupiny působící v jednotlivých odvětvích, jako je průmysl, zemědělství, distribuce, finance, výzkum a vývoj a vyšší odborná příprava; podotýká, že družstevní společnost utvořená například po vzoru britských „trustů“ může být účinným modelem rovněž pro řádnou správu profesionálních nebo poloprofesionálních sportovních organizací a současně usnadňovat úzké zapojení hlavních zúčastněných stran – příznivců – do vedení klubu (ať už profesionálního nebo nikoli); vyzývá Komisi, aby tyto osvědčené postupy detailně prozkoumala

a aby zvažila možnost zahrnout je do definice podnikatelsky příznivých evropských politik;

12. domnívá se, že příspěvek družstev k ekonomice EU a ke stabilní zaměstnanosti je značný, zvláště v době krize; naléhavě žádá Komisi, aby přehodnotila úlohu evropských družstevních společností a to tím, že podpoří zakládání nových družstev v celé EU a že usnadní slučování národních družstev z různých členských států;
13. mimo jiné zdůrazňuje, že je třeba rozvíjet model družstev podporujících podnikání a zaměstnanost, což jsou podniky, které vznikají postupně podle potřeb svých členů a vyvíjí se v závislosti na vývoji svých obchodních činností;
14. nicméně připomíná, že ani družstva nejsou imunní vůči pádu;
15. připomíná, že v různých členských státech mohou nastat rozdílné situace v důsledku právních a pojmových rozdílů; navrhuje proto, aby Komise provedla přezkum stávajících právních předpisů s cílem nalézt společné prvky a v souladu se zásadou subsidiarity harmonizovat základní rysy, a odstranit tak překážky bránící rozvoji družstev;
16. zdůrazňuje, že zaměstnanci při zakládání družstva nebo převádění vlastnictví podniku na své zaměstnance na sebe berou značná finanční rizika; podotýká, že zejména v dělnických družstvech je řádná správa silně závislá na podpoře a dohledu řízení podniku ze strany zaměstnanců;

Právní rámec

17. zastává názor, že je třeba tuto vnitřní odolnost posílit tím, že ve všech příslušných politikách EU bude družstvům věnována náležitá pozornost se zvláštním zaměřením na inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, a to i prostřednictvím jiného modelu hospodářského rozvoje, který více respektuje evropský sociální model, a že dojde k racionalizaci stávajících právních předpisů EU týkajících se družstev; je zejména toho názoru, že odkaz na důležitou roli družstev by měl být obsažen v Akčním plánu podnikání 2020; domnívá se, že musí být přijaty nezbytné kroky k zajištění rovných podmínek pro družstva a jiné formy podniků, aniž by došlo k narušení cílů a pracovních metod družstev či jejich sociálního charakteru;
18. připomíná, že je potřeba, aby Evropská unie ve svých právních předpisech uznávala různé formy podnikání a přistupovala k nim stejně, a zajistila tak respektování zásady svobody podnikání bez ohledu na status podniku; vyjadřuje politování nad skutečností, že se ve svém Akčním plánu podnikání 2020 Komise nezabývá úlohou podniků sociální ekonomiky, ale pouze připomíná jejich podíl na vytváření pracovních míst a přínos k sociální inovaci a zmiňuje, že se v porovnání s malými a středními podniky potýkají s finančními problémy;
19. vyzývá proto Komisi, aby rozšířila své služby tím, že zřídí útvar odpovědný za družstva a jiné organizace sociální ekonomiky (např. vzájemné společnosti, nadace nebo sdružení vykonávající hospodářskou a finanční činnost), soustředí větší pozornost na opatření zaměřená na odpovídající výši zdrojů a na sledování a zohledňování vývoje politiky v oblasti družstev a dalších organizací sociálního hospodářství; vyzývá Komisi, aby věnovala patřičnou pozornost přeměně podniků v oblasti průmyslu a služeb, které jsou v krizi nebo nemají nástupce, na družstva, a sice vytvářením útvarů zabývajících se tímto úkolem;
20. vyzývá Komisi, aby podnikům řízeným zaměstnanci umožnila větší pružnost, pokud jde o pravidla pro veřejné zakázky, například tím, že do nich začlení časově omezenou rezervaci;
21. vyzývá rovněž Komisi, aby zajistila koordinaci opatření v rámci Iniciativy pro sociální podnikání a

snížení administrativních překážek mezi těmito dvěma iniciativami;

22. naléhavě vyzývá členské státy, aby v souladu s doporučením MOP č. 193/2002 přezkoumaly své právní předpisy týkající se družstev obecně a zvláště těch, které se týkají konkrétních druhů družstev, jako jsou zaměstnanecká družstva, sociální družstva, družstva řemeslníků a družstevní banky, s cílem zavést ucelenou politiku podpory modelu družstevního podnikání a vytvořit právní prostředí nakloněné uznávání úlohy družstev a jejich řídicích organizací a rozvoji družstev, zejména v oblastech a odvětvích, kde tento model dokázal, že má sociální, hospodářskou a ekologickou přidanou hodnotu; vyzývá členské státy, které jednají ve spolupráci se sociálními partnery a dalšími zúčastněnými stranami na regionální a místní úrovni, aby identifikovaly strategická odvětví vhodná pro projekty spolupráce; zdůrazňuje, že součástí takové iniciativy by mělo být zavedení vhodných finančních nástrojů a uznání úlohy družstev ve vnitrostátním a sociálním dialogu, kromě úlohy družstevních úvěrových bank, které vždy přikládaly mimořádný význam udržitelnému a sociálně odpovědnému financování a které jsou dobře místně zavedené; vyzývá k tomu, aby bylo toto doporučení zohledněno v rámci přezkumu nařízení o statutu evropské družstevní společnosti;
23. zdůrazňuje význam vypracování regulačních opatření v rámci pevného právního rámce v souladu s mezinárodními normami a s cílem vyvarovat se rozdílných výkladů a rizika zvýhodnění nebo znevýhodnění v hospodářské soutěži na regionální, vnitrostátní a makroregionální úrovni;
24. zdůrazňuje význam zapojení družstev do všech fází procesu přijímání budoucích iniciativ a závazků Unie týkajících se družstev;

Převod podniků a restrukturalizace

25. domnívá se, že převod podniků zaměstnancům prostřednictvím vytváření družstev a dalších forem zaměstnaneckého podílu na vlastnictví by mohl být nejlepší způsob, jak zajistit přetrvání podniků; zdůrazňuje, že tento druh převodu podniků zaměstnancům, zejména pokud jde o zaměstnanecká družstva a odkoupení podniků zaměstnanci, by měla podporovat zvláštní rozpočtová položka v rámci rozpočtu EU, jejíž součástí budou i finanční nástroje; naléhavě žádá, aby byl za účasti Evropské investiční banky, sociálních partnerů a zúčastněných stran z družstevního hnutí vytvořen evropský mechanismus, jehož smyslem bude podporovat rozvoj družstev, zejména převody podniků do družstevní podoby, a to například i prostřednictvím vzájemných fondů;
26. poukazuje na to, že v důsledku hospodářské krize je užívání zaměstnaneckého podílu na vlastnictví v členských státech čím dál tím běžnější; vyzývá proto Komisi, aby identifikovala finanční zdroje nebo rozšířila zdroje již vytvořené s cílem podpořit tuto praxi;
27. zdůrazňuje aktivní roli sociálních družstev v restrukturalizaci malých a středních podniků, zejména prostřednictvím nových sociálních subjektů, jež vznikají oddělením od podniků a podporují začleňování pracovníků, kteří mohou být označováni jako znevýhodnění a kteří jsou v kritické situaci z hlediska zaměstnání, a prostřednictvím posílení – a to cestou solidarity – schopnosti uspokojit společenskou poptávku;
28. poznamenává, že při převádění podniků zaměstnancům spočívá problém velmi často nejen v tom, že dané postupy jsou příliš dlouhé, ale především v tom, že příslušní odborníci (např. advokáti a účetní) nejsou s tímto obchodním postupem dostatečně obeznámeni, což ostatně platí také pro právní a vzdělávací systém; zdůrazňuje, že k podpoře tohoto postupu by ve značné míře přispělo vzdělávání a zvyšování povědomí všech účastníků zapojených do vytváření nebo převádění vlastnictví podniků; doporučuje proto, aby se družstevní podoba podniku stala trvalou součástí příslušných studijních plánů univerzit a manažerských škol; dále se domnívá, že by se měly podporovat širší znalosti o družstvech a poskytovat finanční podpora na převádění podniků zaměstnancům v družstevní podobě, mimo jiné prostřednictvím cíleného a rozumného využívání strukturálních fondů a v rámci odborů a orgánů odpovědných za poskytování informací o zakládání

či převádění podniků; zdůrazňuje odborné znalosti získané při vytváření a převádění podniků ve formě družstev družstevními svazy v některých členských zemích a vyzývá Komisi, aby zavedla mechanismus, který by podnikům usnadnil spolupráci a vzájemnou výměnu osvědčených postupů a metod v této oblasti, a aby Radě a Parlamentu předložila zprávu o jeho výsledcích;

29. naléhavě žádá členské státy, aby vyvinuly rámec pro usnadnění převodů podniků zaměstnancům, jehož součástí budou finanční mechanismy na pomoc zaměstnancům při investování do podniků, které se nachází v krizi nebo nemají nástupce, a přednostní práva pro zaměstnance, a vytvořily tak nejlepší možné podmínky pro převzetí podniku, jemuž hrozí úpadek;
30. rovněž se domnívá, že by členské státy měly přijmout politiky, které zaměstnancům těchto i jiných druhů podniků působících v oblasti průmyslu a služeb usnadní účast na kapitálu a na výsledcích svých podniků, a to pomocí konkrétních daňových mechanismů a se zajištěním nezbytné právní ochrany a odpovídajícího podílu na řízení, dohledu, rozhodování a odpovědnosti podniku; připomíná, že takové činnosti by mohly zvýšit konkurenceschopnost příslušného odvětví jako celku;
31. zdůrazňuje kladné aspekty mechanismů, které jsou příznačné pro družstevní model, jako například nedělitelnost rezerv, tedy že rezervy nemohou být ani v případě likvidace rozděleny mezi členy, ale musí být použity na rozvoj družstevního hnutí, a právní ustanovení, která umožňují třetím stranám poskytnout družstvům rizikový kapitál, a to s volebními právy či bez nich, jako je tomu například u vzájemnostních fondů a družstev Cooperazione Finanza Impresa (CFI) v Itálii a Institut de Développement de l'Economie Sociale (ESFIN-IDES) ve Francii a investiční struktury korporace Mondragon ve Španělsku;
32. vyzývá Komisi, aby podpořila politiky a opatření, která přispívají k zachování stávajících pracovních míst a nikoliv jen k vytváření míst v nově založených podnicích; žádá Komisi, aby vytvořila služby nově založeným podnikům na podporu jejich družstevní podoby, a to prostřednictvím informačních a vzdělávacích iniciativ;
33. zdůrazňuje, že k přeměně podniků v krizi na hospodářsky udržitelná družstva je nutné přesné a včasné určení obtíží; vyzývá orgány na všech úrovních ke spolupráci se sociálními partnery a družstevním hnutím na tom, aby k tomuto určení obtíží docházelo včas, a na posuzování proveditelnosti přeměny daného podniku na družstvo a jejím přínosu; domnívá se, že by se na procesu měly podílet i odborové a družstevní svazy;
34. navrhuje, aby Komise vypracovala souhrnný srovnávací seznam osvědčených postupů prováděných v členských státech a vnitrostátních právních předpisů podporujících restrukturalizace na družstva, především co se týče převzetí podniků, právního režimu při úpadku, finančních mechanismů, subjektů na podporu podnikání a vytváření horizontálních podnikových uskupení družstevních podniků; zdůrazňuje, že je důležité, aby se družstva na takovém seznamu podílely, a pomohly tak stanovit priority; vyzývá proto Komisi, aby zvážila vývoj databáze, v níž by se za účelem výměny správných postupů a konzistentního sběru dat systematicky shromažďovaly případy restrukturalizací na družstva a informace o nich;
35. vyzývá Komisi a členské státy, aby usnadňovaly a prosazovaly vznik horizontálních podnikových uskupení družstevních a sociálních podniků, a pomohly jim tak získat prostředky potřebné k zaujetí význačnějšího postavení ve výrobním a distribučním řetězci a k podpoře úspor z rozsahu, které jsou nezbytné k financování výzkumu, vývoje a inovací;

Přístup k finančním prostředkům a podpora podniků

36. zdůrazňuje, že družstevní podniky v oblasti průmyslu a služeb, především malé a střední podniky, nemohou z mnoha důvodů, včetně povahy jejich podnikatelské činnosti, získat přístup k rizikovému kapitálu a k úvěrům na kapitálových trzích; dále poznamenává, že zaměstnanecká družstva v

kapitálově náročných odvětvích obvykle těžko získávají dostačující množství kapitálu od svých členů a že by tedy měly být vytvořeny finanční nástroje, které by zajistily, aby byla zohledňována povaha jejich podnikatelské činnosti;

37. upozorňuje, že problém přístupu družstev k úvěrům je vzhledem ke specifické povaze jejich struktury mimořádně významný; vyzývá proto Komisi, Basilejský výbor pro bankovní dohled a Evropskou investiční banku, aby vytvořily a používaly parametry kvality, a to i s ohledem na poskytování úvěrů a financování, aby byla odlišena role družstev, včetně těch sociálních, od ostatních druhů podniků;
38. považuje za nezbytné posílit kapitalizaci družstev lepším využíváním prostředků, které může poskytnout jejich sociální struktura; vyzývá Komisi, aby po stanovení a provedení odkupů podporovala opatření na podporu kapitalizace, včetně daňových úlev, a to i pokud jsou časově omezené, aniž by tato opatření byla považována za státní podporu;
39. poukazuje na to, že v některých členských státech mohou v zájmu respektování vlastnictví členů a kontrolní struktury poskytovat družstvům rizikový kapitál třetí strany, které získají omezená nebo nemají žádná hlasovací práva, a že to družstvům umožnilo zlepšit dialog s dalšími finančními institucemi; vyjadřuje svůj souhlas s těmito politikami a vyzývá všechny členské státy, aby usnadnily přístup družstev k úvěrům;
40. domnívá se, že Komise, Evropská investiční banka a Evropský investiční fond by měly zajistit, aby družstva měla přístup k finančním mechanismům na úrovni EU, případně včetně akčního plánu zaměřeného na financování malých a středních podniků, který byl navržen v Aktu o jednotném trhu, a že by se o to měly zasadit společně s odvětvím družstevního bankovníctví; zdůrazňuje, že takové kroky by mohly zlepšit fungování jednotného trhu;
41. domnívá se, že při regulaci finančních trhů a v následných prováděcích předpisech musí být zohledněny zvláštní vlastnosti družstevních bank;
42. zdůrazňuje, že programy a fondy ustanovené ve víceletém finančním rámci (2014–2020) by se měly stát významnými nástroji podpory družstev; tvrdí, že při stanovování operačních programů je třeba se zaměřit na podporu snazšího zakládání nových družstev, udržitelného rozvoje podniků a odpovědné restrukturalizace, jejíž součástí budou opatření zabývající se především převody podniků zaměstnancům a sociálními družstvy, v místním rozvoji a v oblasti sociálních, technologických inovací a procesních inovací, a to za použití globálních grantů a dalších finančních nástrojů, včetně Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci;
43. zastává názor, že při finančním programování EU a jednotlivých států by se měla věnovat zvláštní pozornost (či vyhradit určitý procentuální podíl) družstvům, která se snaží usnadnit přístup k zaměstnání znevýhodněným osobám, jak též stanoví nařízení (ES) č. 2204/2002, s cílem upevnit a rozvinout vyšší a lepší úroveň sociální ochrany;
44. vyzývá Komisi, aby v dalším rozpočtovém roce podpořila pilotní projekt, který se zaměřuje na poskytnutí pomoci při převodu podniků v krizi pracovníkům, aby mohli pokračovat v práci, a na zakládání nových družstev, která ožíví podniky nacházející se v krizi či v konkurzu;
45. vyzývá Komisi, aby vytvořila opatření na podporu zaměstnanosti mladých lidí v družstevním sektoru; vyzývá Komisi, aby zároveň v členských státech podporovala rozšiřování družstevního modelu jako klíčového nástroje pro vytváření nových pracovních míst;
46. domnívá se, že členské státy by měly podniknout kroky, které družstvům usnadní přístup k celé řadě služeb na podporu podnikání, neboť ty jim pomohou dále přispívat k udržitelnému rozvoji jejich činnosti; v této souvislosti naléhavě žádá členské státy, aby zavedly opatření k usnadnění přístupu

družstev k úvěrům, zejména se zaměřením na zaměstnanecká družstva, sociální družstva, družstva řemeslníků a družstva tvořená mikropodniky;

47. domnívá se, že členské státy by měly přijmout vhodná opatření k odstranění jakýchkoli právních, administrativních a byrokratických překážek, které brání růstu družstev nebo jej omezují;
48. domnívá se, že v celé Evropě by měl být umožněn přístup malých družstevních úvěrových sdružení na trhy;
49. dále se domnívá, že je třeba podporovat síť spolupráce mezi malými a středními podniky, například těmi, které již v EU existují ve formě družstev (družstva řemeslníků, družstva malých a středních podniků, družstva pro konkrétní činnosti a zaměstnanost atd.), neboť výrazně posilují zakládání a udržitelnost mikropodniků a malých podniků tím, že umožňují společné uvádění na trh, nákupy a další služby a že družstvům pomáhají k tomu, aby se staly zdrojem inovací;
50. domnívá se, že je potřeba podpořit vznik nových družstev vytvořením služeb pro začínající družstva; domnívá se navíc, že by měly být podpořeny iniciativy propagující družstevní model mezi novými potenciálními podnikateli (např. v rámci univerzitního vzdělávání), a to na vnitrostátní i evropské úrovni;